

TURANSKÝ

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

22 декември 2008 година *

По дело C-491/07

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 35 ЕС от Landesgericht für Strafsachen Wien (Австрия) с акт от 8 октомври 2007 г., постъпил в Съда на 31 октомври 2007 г., в наказателното производство срещу

Vladimir Turanský,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: г-н J.-С. Bonichot, председател на състав, г-н К. Schiemann и г-н L. Bay Larsen (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-н R. Grass,

* Език на производството: немски.

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

- за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н J.-Ch. Niollet, в качеството на представители,

- за нидерландското правителство, от г-жа C. Wissels и г-н Y. de Vries, в качеството на представители,

- за словашкото правителство, от г-н J. Ćorba, в качеството на представител,

- за финландското правителство, от г-н J. Heliskoski, в качеството на представител,

- за шведското правителство, от г-жа A. Falk, в качеството на представител,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-жа T. Harris, впоследствие от г-жа I. Rao, в качеството на представители,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н R. Troosters и г-жа S. Grünheid, в качеството на представители,

- предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 54 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници (ОВ L 239, 2000 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183, наричана по-нататък „КПСШ“), подписана в Шенген (Люксембург) на 19 юни 1990 г.).

- 2 Запитването е отправено в рамките на наказателно производство, образувано на 23 ноември 2000 г. в Австрия срещу г-н Tuganský, словашки гражданин, уличен в извършването, в съучастие с други лица, на квалифицирана кражба от австрийски гражданин на територията на Република Австрия.

Правна уредба

Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси

- 3 Член 21, параграфи 1 и 2 от Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, подписана в Страсбург на 20 април 1959 г., относно предоставяне на информация във връзка с наказателното производство гласи:

„1. Информацията, предоставяна от една договаряща страна във връзка с наказателното производство пред съдилищата на друга страна, трябва да бъде предавана между заинтересуваните министерства на правосъдието [...]

2. Замолената страна уведомява молещата страна за всяко действие, предприето въз основа на подобна информация, и изпраща копие от всяка произнесена присъда.“

Правото на Европейския съюз

- 4 Според член 1 от Протокола за включването на достиженията на правото от Шенген в рамките на Европейския съюз, приложен с Договора от Амстердам към Договора за Европейски съюз и Договора за създаване на Европейската общност (наричан по-нататък „Протокола“), тринадесет държави — членки на Европейския съюз, сред които Република Австрия, имат право да установяват помежду си засилено сътрудничество в областта, попадаща в приложното поле на достиженията на правото от Шенген, така както е определено в приложението към този протокол.
- 5 Споразумението между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници, подписано в Шенген на 14 юни 1985 г. (ОВ L 239, 2000 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 177), както и КПСШ, са част от така определените достижения на правото от Шенген.
- 6 Споразумението за присъединяване на Република Австрия към КПСШ, подписано в Брюксел на 28 април 1995 г. (ОВ L 239, 2000 г., стр. 90; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 255), влиза в сила на 1 декември 1997 г.
- 7 Въз основа на член 2, параграф 1, втора алинея, второ изречение от Протокола на 20 май 1999 г. Съветът на Европейския съюз приема Решение 1999/436/ЕО за установяване съгласно съответните разпоредби на Договора за създаване на Европейската общност и Договора за Европейския съюз на правното основание за всяка от разпоредбите или решенията, които съставляват достиженията на правото от Шенген (ОВ L 176, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 107). От член 2 от това решение, във връзка с приложение А към него, следва, че Съветът е определил членове 34 ЕС и 31 ЕС като правно основание на членове 54—58 от КПСШ.

- 8 От член 3, параграф 1 от Акта относно условията за присъединяването към Европейския съюз на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република и промените в учредителните договори на Европейския съюз (ОВ L 236, 2003 г., стр. 33), във връзка с точка 2 от приложение I към него, следва, че КПСШ е задължителна и приложима в Словашката република, считано от датата на присъединяването на тази държава, т.е. от 1 май 2004 г.
- 9 В дял III от КПСШ, озаглавен „Полиция и сигурност“, се съдържа глава 3, озаглавена „Прилагане на принципа *ne bis in idem*“. Съгласно член 54, който се намира в посочената глава 3:

„Лице, което е осъдено в една договаряща страна, не може да бъде преследвано за същите деяния в друга договаряща страна, при условие че когато лицето е осъдено, санкцията е изпълнена или е в процес на изпълнение, или не може да се изпълни по силата на законите в договарящата страна, в която е произнесена.“

- 10 Член 55, параграфи 1 и 4 от КПСШ, гласят:

„1. Към момента на ратифицирането, приемането или одобряването на настоящата конвенция договарящата страна има право да декларира, че не се обвързва с член 54 в един или няколко от следните случаи:

- а) когато деянията, за които се отнася чуждестранната присъда, са били извършени изцяло или отчасти на нейна територия; [...]

[...]

4. Изключенията, които са били предмет на декларацията по силата на параграф 1, не се прилагат, когато съответната договаряща страна е поискала за същите деяния съдебно преследване в друга договаряща страна [...]"

11 Член 57, параграфи 1 и 2 от КПСШ гласят:

„1. Когато едно лице е осъдено за престъпление в една договаряща страна и компетентните органи на тази договаряща страна имат основание да считат, че обвинението се отнася за същите деяния като тези, за които има окончателна присъда в друга договаряща страна, ако сметат за необходимо, тези органи изискват съответните сведения от компетентните органи на договарящата страна, на чиято територия е произнесена присъдата.

2. Изискваната информация се предава своевременно и се взима под внимание в хода на делото.“

- 12 От информацията относно влизането в сила на Договора от Амстердам, публикувана в *Официален вестник на Европейските общности* от 1 май 1999 г. (ОВ L 114, стр. 56), се установява, че Република Австрия е направила декларация въз основа на член 35, параграф 2 от Договора за ЕС, с която приема компетентността на Съда при условията, предвидени в член 35, параграф 3, буква б) ЕС.

Словашкото право

- 13 Член 9, параграф 1, буква е) от Наказателно-процесуалния кодекс, в редакцията му в сила към датата, на която словашките полицейски органи вземат решението за спиране на наказателното преследване, предмет на главното производство, забранява такова преследване, а ако то вече е започнало — продължаването му, „ако се отнася до лице, срещу което предходно преследване за същото деяние е приключило с влязла в сила присъда или ако това преследване е било окончателно прекратено [...]“.

- 14 Цитираната разпоредба транспонира член 50, параграф 5 от Конституцията на Словашката република, според който никой не може да бъде подложен на наказателно преследване за деяние, за което вече е окончателно осъден или оправдан.

- 15 Член 215, параграфи 1 и 4 от Наказателно-процесуалния кодекс гласи:

„1. Прокуратурата спира наказателното преследване:

- a) ако е безспорно, че деянието, за което е започнато наказателно преследване, не е извършено;

- b) ако деянието не представлява престъпление и няма основание за провеждане на разследване по случая [...]

[...]

4. Спиране на производството въз основа на параграф 1 може да бъде постановено също и от полицията, ако не е повдигнато обвинение. [...]

¹⁶ От практиката на Najvyšší súd Slovenskej republiky (Върховен съд на Словашката република), и по-специално от Решение от 10 юли 1980 г. по дело Tz 64/80, се установява, че член 9, параграф 1, буква е) от Наказателно-процесуалния кодекс допуска последващо възобновяване на спряно на основание член 215, параграф 1, буква б) от същия кодекс наказателното преследване за същото деяние, при положение че предходното преследване не е приключило с влязла в сила присъда.

Факти в основата на наказателното производство и преюдициалният въпрос

- 17 Г-н Turanský е уличен в това, че на 5 октомври 2000 г., заедно с двама полски граждани, срещу които е образувано отделно производство, е отнел от дома на едно лице във Виена (Австрия) принадлежаща му сума пари, и то след като го е ранил тежко.
- 18 По тази причина на 23 ноември 2000 г. Staatsanwaltschaft Wien (прокуратурата на Виена) иска от съдия-следователя на препращащата юрисдикция да започне предварително разследване срещу г-н Turanský, срещу който има сериозни улики, че е извършил квалифицирана кражба по смисъла на австрийския наказателен кодекс, както и да издаде заповед за издирването и задържането му.
- 19 На 15 април 2003 г. в съответствие с член 21 от Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси Република Австрия, която е уведомена, че г-н Turanský се намира в държавата по произхода си, моли Словашката република да възобнови наказателното преследване срещу това лице.
- 20 Тъй като словашките власти уважават молбата, съдия-следователят от препращащата юрисдикция спира наказателното производство до окончателното решение на тези власти.
- 21 На 26 юли 2004 г. натовареният с разследването полицейски служител от полицията в Prievidza (Словакия) започва наказателно преследване за деянието, за което е изпратена информация, без обаче да повдигне обвинение срещу конкретен извършител. В рамките на това разследване г-н Turanský е разпитан като свидетел.

22 С писмо от 20 декември 2006 г. главната прокуратура на Словашката република уведомява австрийските власти за решение на Регионална дирекция на полицията в Prievidza от 14 септември 2006 г., с което на основание член 215, параграф 1, буква б) от Наказателно-процесуалния кодекс е разпоредено спирането на наказателното преследване по обвинението за грабеж. В това решение натовареният с разследването полицейски служител от полицията в Prievidza е посочил:

„На основание член 215, параграф 1, буква б) [от Наказателно-процесуалния кодекс] относно наказателното преследване за грабеж, извършен в съучастие, чрез употреба на сила, разпореждам

спиране на производството,

тъй като деянието не представлява престъпление и не съществува никакво основание за продължаване на разследването по случая.

Мотиви

[...] Това се доказва също от показанията на пострадалия [...], както и от показанията на свидетеля [Turanský]. Това означава, че деянието на г-н Turanský не представлява грабеж, извършен чрез употреба на сила [...]

Дори да трябва да се вземе предвид фактът, че не е попречил на извършване на престъплението [...], не е възможно продължаването на това производство [...] с оглед на постановяване на обвинително заключение, тъй като наказателното преследване в случая е невъзможно поради изтекла давност [...]"

23 Жалба срещу това решение, която спира изпълнението, е можело да бъде подадена в тридневен срок, считано от постановяването му. Такава жалба обаче не е подадена.

24 Landesgericht für Strafsachen Wien изразява съмнение относно това, че решение за спиране на наказателното преследване, постановено от словашки полицейски орган в рамките на разследване на същите факти, на които се основава висящото пред него наказателно производство, може да доведе до прилагане на член 54 от КПСШ и следователно да представлява пречка за продължаване на висящото производство.

25 Тъй като трябва да се произнесе по въпроса дали решението на словашкия полицейски орган от 14 септември 2006 г. е пречка съдия-следователят да възобнови временно спряното предварително производство в Република Австрия, преpraщачата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос :

„Трябва ли съдържащата се в член 54 от [КПСШ] забрана за налагане на двойно наказание да се тълкува в смисъл, че тя е пречка за наказателното преследване в Република Австрия срещу уличено лице, когато наказателното преследване,

образувано за същото деяние в Словашката република след присъединяването ѝ към Европейския съюз, е прекратено без последваща санкция след разследване по същество от полицейски орган, приключило с подлежащ на изпълнение акт?“

Относно компетентността на Съда

26 Трябва да се припомни, както следва от точка 12 от настоящото решение, че на основание член 35 ЕС в дадения случай Съдът е компетентен да тълкува КПСШ.

27 В това отношение е важно да се уточни, както изтъква австрийското правителство, че член 54 от КПСШ се прилага *ratione temporis* към наказателно производство като главното. Всъщност макар да е вярно, че към 5 октомври 2000 г., когато деянието, предмет на главното производство, е било извършено в Австрия, КПСШ все още не е била в сила в Словашката република, тя е била в сила в двете засегнати държави не само при извършване на първата преценка на посоченото деяние от полицейските органи на Словашката република през септември 2006 г., но и през октомври 2007 г., при извършване на преценката на условията за прилагане на принципа *ne bis in idem* от препращащата юрисдикция, сезирана с производството, във връзка с което е направено настоящото преюдициално запитване (вж. в този смисъл Решение от 18 юли 2007 г. по дело Kraaijenbrink, C-367/05, Сборник, стр. I-6619, точка 22).

28 Впрочем следва първо да се уточни, както с основание отбелязва Комисията на Европейските общности, че въпросът за действието *ne bis in idem* на решението на словашкия полицейски орган за спиране на наказателното преследване трябва да се разгледа въз основа на членове 54—58 от КПСШ, тъй като член 21 от Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, в съответствие с който Република Австрия моли Словашката република да започне наказателно преследване срещу г-н Turanský, не урежда въпроса за последиците от поемането на наказателното преследване от страна на замолената държава за висящото в молещата държава производство.

29 На второ място следва да се добави, че независимо от направената от Република Австрия декларация на основание член 55, параграф 1, букви а)—в) от КПСШ (BGBl. III, от 27 май 1997 г., стр. 2048) и това, че съдържащото се в буква а) от посочената разпоредба изключение се отнася именно до положение като това, което е предмет на главното производство, тъй като разглежданите деяния са осъществени на територията на деклариращата държава, изразената резерва все пак не би могла да се приложи по отношение на това производство поради разпоредбите на параграф 4 от същия член 55, тъй като този параграф изключва прилагането на направените резерви, когато заинтересуваната договаряща страна — Република Австрия в настоящото производство, е поискала преследване за същото деяние от другата договаряща страна, а именно от Словашката република.

По преюдициалния въпрос

30 С този въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали утвърденият в член 54 от КПСШ принцип „*ne bis in idem*“ се прилага по отношение на решение като разглежданото в главното производство, с което полицейски орган, след разследване по същество на случая, с който е бил сезиран, е разпоредил спиране на започналото наказателно преследване на етап, предхождащ повдигането на обвинение срещу уличено в извършване на престъпление лице.

- 31 От самия текст на член 54 от КПСШ се установява, че в договаряща държава никой не може да бъде преследван за същите деяния като тези, за които вече е „осъден“ в друга договаряща държава.
- 32 Що се отнася до понятието „осъден“, от една страна, в точка 30 от Решение от 11 февруари 2003 г. по дело Gözütok и Brügge (C-187/01 и C-385/01, Recueil, стр. I-1345) Съдът вече е приел, че когато е водено наказателно производство и същото е окончателно прекратено, заинтересованото лице може да се смята за „осъдено“ по смисъла на член 54 от КПСШ за деянията, в които е обвинено.
- 33 От друга страна, в точка 61 от Решение от 28 септември 2006 г. по дело Van Straaten (C-150/05, Recueil, стр. I-9327) Съдът приема, че член 54 от КПСШ се прилага по отношение на решение на съдебните органи на договаряща държава, с което обвиняем е окончателно оправдан поради липса на достатъчно доказателства.
- 34 От това следва, че по принцип, за да може едно решение да се определи като окончателно по смисъла на член 54 от КПСШ, то трябва да слага край на наказателното преследване и да прекратява окончателно наказателното производство.

35 За да се прецени дали едно решение е „окончателно“ по смисъла на член 54 от КПСШ, следва в самото начало да се провери по-специално, както изтъкват австрийското, нидерландското и финландското правителство, както и това на Обединеното кралство, а също и Комисията, дали според националното право на договарящата държава, чиито органи са взели разглежданото решение, същото е окончателно и задължително, и да се постигне увереност, че в тази държава то е основание за получаване на предоставената от принципа *ne bis in idem* защита.

36 Действително решение, което по правото на една договаряща държава, започнала наказателно преследване срещу дадено лице, не прекратява окончателно наказателното производство на национално равнище, по принцип не би могло да има за резултат създаване на процесуална пречка за евентуалното започване или продължаване на наказателно преследване за същото деяние срещу това лице в друга договаряща държава.

37 По-специално що се отнася до окончателния според словашкото право характер на разглежданото в главното производство решение, трябва да се отбележи, както впрочем следва от становищата на нидерландското правителство и на Комисията, че член 57 от КПСШ установява рамка за сътрудничество, даваща възможност на компетентните органи на втората договаряща държава да искат относимите правни сведения от органите на първата договаряща държава, за да определят например точното естество на решение, постановено на територията на тази първа държава.

38 Такова сътрудничество, което обаче не е било осъществено в главното производство, би позволило да се установи, че по силата на словашкото право решение като разглежданото в главното производство в действителност не е било от такова естество, че да следва да се смята за окончателно преустановяващо наказателното производство на национално равнище.

39 В това отношение именно от представеното по настоящото дело писмено становище на словашкото правителство се установява, че решение по член 215, параграф 1, буква б) от словашкия наказателно-процесуален кодекс, с което е разпоредено спирането на наказателното преследване на етап, предхождащ повдигането на обвинение срещу дадено лице, според националното право не представлява пречка за ново наказателно преследване за същото деяние на територията на Словашката република.

40 При това положение следва да се приеме, че решение на полицейски орган като решението, предмет на главното производство, което независимо че спира наказателното преследване, не слага окончателно край на наказателното производство съгласно съответния национален правен ред, не би могло да представлява решение, въз основа на което това лице може да се счита за „осъдено“ по смисъла на член 54 от КПСШ.

41 Подобно тълкуване на член 54 от КПСШ е съвместимо с целта на този член, която е да се избегне възможността окончателно осъдено лице, в резултат на упражняване на правото си на свободно движение, да бъде преследвано за същите деяния на територията на няколко договарящи държави (вж. в този смисъл Решение по дело Gözütok и Brügger, посочено по-горе, точка 38).

42 Все пак прилагането на този член по отношение на решение за спиране на наказателното преследване като приетото в главното производство би имало за резултат да попречи на всички конкретни възможности за наказателно преследване и евентуално за наказване в друга договаряща държава, където би могло да има повече доказателства, на лице за неправомерно поведение, при положение че такива възможности не биха могли да се изключат в първата договаряща държава, където заинтересованото лице не се счита за окончателно осъдено по смисъла на националното право на тази държава.

43 Както отбелязват в писмените си становища шведското правителство и това на Обединеното кралство, такава последица би била в противоречие със самата цел на разпоредбите на дял VI от Договора за Европейския съюз, така както е изложена в член 2, първа алинея, четвърто тире ЕС, а именно да бъдат взети „подходящи мерки в областта [...] на превенцията на престъпността и на борбата срещу това явление“, като същевременно Съюзът се развива като пространство на свобода, сигурност и справедливост, в рамките на което е гарантирано свободното движение на лицата.

44 Следва да се добави, че ако член 54 от КПСШ има за цел да гарантира на лице, което е било осъдено и е изтърпяло наказанието си или евентуално е било окончателно оправдано в договаряща държава, възможността да се придвижва във вътрешността на Шенгенското пространство, без да трябва да се страхува от преследване за същото деяние в друга договаряща държава (вж. в този смисъл Решение от 9 март 2006 г. по дело Van Esbroeck, C-436/04, Recueil, стр. I-2333, точка 34), той не цели да предпази уличено лице от вероятността да бъде подложено на последователни разследвания за същото деяние в няколко договарящи държави.

45 С оглед на тези съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че утвърденият в член 54 от КПСШ принцип „ne bis in idem“ не следва да се прилага по отношение на решение, с което след разглеждане по същество на случая, с който е сезиран, орган на договаряща държава разпорежда спирането на наказателното преследване на етап, предхождащ повдигането на обвинение срещу уличено в извършване на престъпление лице, когато според националното право на тази държава посоченото решение за спиране не преустановява наказателното производство и поради това не представлява пречка за нови наказателни преследвания в тази държава за същото деяние

По съдебните разноски

46 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Утвърденият в член 54 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници, подписана на 19 юни 1990 г. в Schengen (Люксембург), принцип „*ne bis in idem*“ не следва да се прилага по отношение на решение, с което орган на договаряща държава, след разглеждане по същество на случая, с който е сезиран, разпорежда спирането на наказателното преследване на етап, предхождащ повдигането на обвинение срещу уличено в извършване на престъпление лице, когато според националното право на тази държава посоченото решение за спиране не преустановява наказателното производство и поради това не представлява пречка за нови наказателни преследвания в тази държава за същото деяние.

Подписи